

Заняття 4. Психодіагностика темпераменту та його структури

Приблизний план

1. Дослідження екстраверсії-інтроверсії і нейротизму.
2. Психодіагностика предметного і комунікативного аспектів темпераменту.

Література

1. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Под ред. А.А. Крылова, С.А. Маничева. – 2-е изд., доп., перераб. – СПб., 2000. – С. 289-294.
2. Русалов В.М. Предметный и коммуникативный аспекты темперамента человека // Психологический журнал. – 1989. – Т. 10.

Практичні завдання

Дослід 4.1. Дослідження екстраверсії-інтроверсії і нейротизму (опитувач Айзенк)

Вступні зауваження. Автор двофакторної моделі особистості Г. Айзенк в якості показників основних особливостей особистості використав екстраверсію-інтроверсію та нейротизм¹.

У загальному розумінні **екстраверсія** – це направленість особистості на оточуючих людей і події, **інтроверсія** – направленість особистості на її внутрішній світ, а **нейротизм** – поняття, синонімічне тривожності, – проявляється як емоційна нестійкість, напруженість, емоційне збудження, депресивність.

Ці особливості, що складають структуру особистості за Айзенком, генетично детерміновані. Їх вираження пов'язане зі швидкістю вироблення умовних рефлексів та їх міцністю, балансом процесів збудження

¹ Пізніше Айзенк ввів ще один вимір особистості – *психотизм*, під яким розумів схильність суб'єкта до агресії, жорстокості, аутизму, екстравагантності, демонстративності.

– гальмування в центральній нервовій системі та рівнем активації кори головного мозку зі сторони ретикулярної формації. Однак найбільш розробленим з двох названих особливостей на фізіологічному рівні теорії Айзенка є вчення про екстраверсію-інтроверсію. Зокрема, відмінність між екстравертами та інтровертами Айзенка та його послідовникам вдалося встановити більш ніж за п'ятдесятьма фізіологічними показниками.

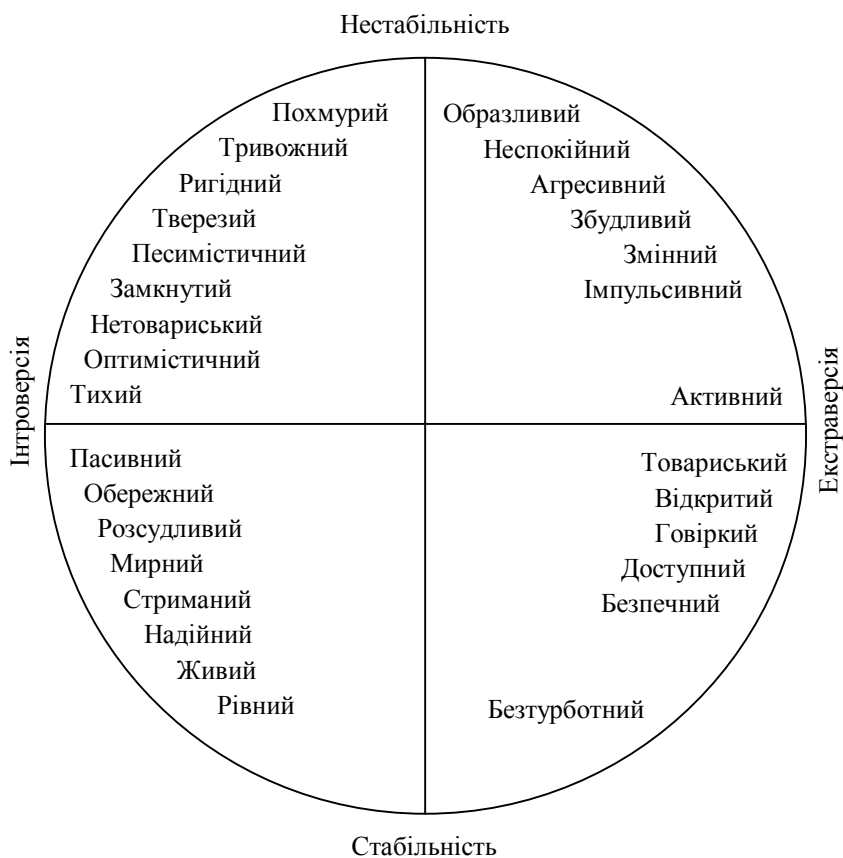
Так, екстраверт, у порівнянні з інтровертом, трудніше виробляє умовні рефлекси, володіє великою витримкою до болю, але меншою витримкою до сенсорної депривації, внаслідок чого не переносить монотонності, частіше відволікається під час роботи і т.п. Типовими поведінковими проявами екстраверта є товариськість, імпульсивність, недостатній самоконтроль, добра пристосованість до середовища, відкритість у почуттях. Він чуйний, життєрадісний, впевнений у собі, прагне до лідерства, має багато друзів, нестриманий, прагне до розваг, полюбляє ризикувати, дотепний, не завжди старанний.

В інтроверта переважають наступні особливості поведінки: він часто занурений в себе, відчуває труднощі, встановлюючи зв'язки з людьми та адаптуючись до реальності. В більшості випадків інтроверт спокійний, врівноважений, миролюбний, його вчинки продумані та раціональні. Коло друзів у нього невелике. Інтроверт високо цінує етичні норми, полюбляє планувати майбутнє, замислюється над тим, що і як буде робити, не піддається миттєвим спонуканням, песимістичний. Інтроверт не любить хвилювання, притримується заведеного життєвого порядку. Він строго контролює свої почуття і рідко поводить себе агресивно.

На одному полюсі нейротизму (високі оцінки) знаходяться так звані невротики, які відрізняються нестабільністю, неврівноваженістю нервово-психічних процесів, емоційною нестійкістю, а також лабільністю вегетативної нервової системи. Тому вони легко збуджуються, для них характерна зміна настрою, чуйність, а також тривожність, поміркованість, повільність, нерішучість.

Другий полюс нейротизму (низькі оцінки) – це емоційно стабільні особистості, які характеризуються спокійністю, врівноваженістю, впевненістю та рішучістю.

Показники екстраверсії-інтроверсії та нестабільності-стабільності взаємозалежні та біполярні. Кожний з них являє собою континуум між двома полюсами край вираженої особистісної властивості. Сполучення цих двох у різному ступені виражених властивостей і створює неповторну своєрідність особистості. Характеристики більшості опитуваних розташовуються між полюсами, частіше десь ближче до центру. Віддаленість показника від центру свідчить про ступінь відхилення від середнього з відповідною виразністю особистісних властивостей.

“Коло Айзенка”

Зв'язок факторно-аналітичного опису особистості з чотирма класичними типами темпераменту – холеричним, сангвінічним, флегматичним, меланхолійним – відображаються в “колі Айзенка”: по горизонталі в напрямку зліва направо збільшується абсолютна величина показника екстраверсії, а по вертикалі знизу вгору зменшується виразність показника стабільності.

Опитувач Г. Айзенка має дві паралельні, еквівалентні форми – А і В, які можуть використовуватись як одночасно – для більшої вірогідності результатів, так і окремо, з інтервалом в часі – для перевірки надійності опитувача або з метою отримання результатів досліджень у динаміці.

Мета заняття. Дослідження екстраверсії-інтроверсії та нейротизму.

Обладнання. Бланк опитувача Айзенка (форма А – додаток 4.1.1), бланк відповідей (форма 1).

Опитувач форми А має 57 питань, з яких 24 пов'язані зі шкалою екстраверсії-інтроверсії, ще 24 – зі шкалою нейротизму, а інші 9 входять в контрольну Н-шкалу (шкала неправди), призначену для оцінки ступеня ширості опитуваного при відповідях на запитання.

Порядок роботи. Дослідження проводиться індивідуально або в групі. Дослідник повідомляє опитуваним **інструкцію**: “Вам буде запропоновано відповісти на ряд запитань. Відповідайте тільки “так” чи “ні” знаком плюс у відповідній графі, не замислюючись, відразу, бо важлива ваша перша реакція. Майте на увазі, що досліджуються деякі особистісні риси, а не розумові здібності, так що правильних та неправильних відповідей тут нема”. Потім дослідник нагадує, що опитувані повинні працювати самостійно, та пропонує приступити до роботи.

Обробка результатів. Після заповнення досліджуваними бланків відповідей дослідник, використовуючи ключ (додаток 4.1.2), підраховує бали по показниках: Е – екстраверсія, Н – нейротизм, Н-неправда (кожна відповідь, яка співпадає з ключем, оцінюється як один бал). Результати записуються в протокол.

За допомогою “кола Айзенка” на основі отриманих показників Е та Н визначається тип темпераменту опитуваного.

Наступний етап обробки результатів може бути пов'язаний з розрахунком середньо-групових показників Е, Н і Н(Б) з диференціацією опитуваних, наприклад, по статевій ознаці.

При **аналізі** результатів дослідження потрібно дотримуватись наступних орієнтирів.

Екстраверсія: 12 – середнє значення, ≥ 15 – екстраверт, ≥ 19 – яскравий екстраверт, ≤ 9 – інтроверт, ≤ 5 – глибокий інтроверт.

Нейротизм: 9-13 – середнє значення нейротизму, ≥ 15 – високий рівень нейротизму, ≥ 19 – дуже високий рівень нейротизму, ≤ 7 – низький рівень нейротизму.

Неправда: ≤ 4 – норма, > 4 – нещирість у відповідях, що свідчить також про деяку демонстративність поведінки й орієнтованості опитуваного на соціальне схвалення.

На підставі отриманих даних по окремих опитуваних і групі в цілому пишуться висновки. В індивідуальних висновках оцінюються рівневі характеристики показників кожного опитуваного, тип темпераменту, по можливості даються рекомендації, де, наприклад, указуються шляхи самокорекції тих властивостей особистості, показники яких виявилися або надмірно високими, або, навпаки, вкрай низькими. Так, яскравим екстравертам варто порадити звзити коло друзів, збільшивши глибину спілкування, і спостерігати, а згодом і ретельно контролювати зайву імпульсивність своєї поведінки.

Додаток 4.1.1

Опитувач

Форма А

1. Чи часто ви відчуваєте потяг до нових вражень, до того, щоб “струснутися”, відчути збудження?
2. Чи часто ви маєте потребу в друзях, що вас розуміють, можуть підбадьорити або утішити?
3. Ви людина безтурботна?
4. Чи не вважаєте ви, що вам дуже важко відповідати “ні”?
5. Чи замислюєтеся ви перед тим, як що-небудь почати?
6. Якщо ви обіцяєте щось зробити, чи завжди ви стримуєте свої обіцянки (незалежно від того, зручно це вам чи ні)?
7. Чи часто у вас бувають спади і підйоми настрою?
8. Звичайно ви дієте і говорите швидко, не роздумуючи?
9. Чи часто ви відчуваєте себе нещасливою людиною без достатніх на те причин?
10. Зробили б ви майже все що завгодно на суперечку?
11. Чи виникають у вас почуття боязкості і відчуття сорому, коли ви хочете завести розмову із симпатичною(ним) незнайомкою(цем)?
12. Чи виходите ви іноді із себе, чи сердитесь?
13. Чи часто ви дієте під впливом миттєвого настрою?

14. Чи часто ви хвилюєтеся через те, що зробили або сказали щонебудь таке, чого не варто було б робити або говорити?
15. Чи надаєте ви звичайно перевагу книзі зустрічам з людьми?
16. Чи легко вас скривдити?
17. Чи любите ви часто бувати в компанії?
18. Чи бувають у вас іноді думки, які ви хотіли б сховати від інших?
19. Чи вірно, що ви іноді повні енергії так, що усе горить у руках, а іноді зовсім мляві?
20. Чи бажаєте ви мати поменше друзів, проте особливо близьких вам?
21. Чи часто ви мрієте?
22. Коли на вас кричать, ви відповідаєте тим же?
23. Чи часто вас турбує почуття провини?
24. Чи усі ваші звички гарні і бажані?
25. Чи здатні ви дати волю своїм почуттям і щосили повеселитися в компанії?
26. Чи вважаєте ви себе людиною збудливою і чуттєвою?
27. Чи вважають вас людиною живою і веселою?
28. Чи часто, зробивши яку-небудь важливу справу, ви відчуваєте почуття, що могли б зробити її краще?
29. Ви більше мовчите, коли знаходитесь в колективі?
30. Ви іноді говорите неправду?
31. Чи буває, що ви не спите через те, що різні думки лізуть у голову?
32. Якщо ви хочете довідатися про щонебудь, то ви волієте прочитати про це в книзі, ніж запитати?
33. Чи бувають у вас серцебиття?
34. Чи подобається вам робота, що вимагає від вас постійної уваги?
35. Чи бувають у вас приступи тремтіння?
36. Чи завжди ви платили б за провіз багажу на транспорті, якби не побоювалися перевірки?
37. Вам неприємно знаходитися в колективі, де жартують один над одним?
38. Чи дратівливі ви?
39. Чи подобається вам робота, що вимагає швидкості дій?
40. Чи хвилюєтеся ви з приводу якихось неприємних подій, що могли б відбутися?

41. Ви ходите повільно і неквапливо?
42. Ви коли-небудь спізнувалися на побачення або на роботу?
43. Чи часто вам сняться кошмари?
44. Чи вірно, що ви так любите поговорити, що ніколи не упустите нагоди побалакати з незнайомою людиною?
45. Чи турбують вас які-небудь болі?
46. Ви почували б себе дуже нещасливим, якби тривалий час були позбавлені широкого спілкування з людьми?
47. Чи можете ви назвати себе нервовою людиною?
48. Чи є серед ваших знайомих люди, що вам явно не подобаються?
49. Чи можете ви сказати, що ви досить упевнена у собі людина?
50. Чи легко ви ображаєтеся, коли люди вказують на ваші помилки в роботі або на ваші особисті промахи?
51. Ви вважаєте, що важко одержати дійсне задоволення від вечірки?
52. Чи турбує вас почуття, що ви чимось гірше інших?
53. Чи легко вам внести пожвавлення в досить нудну компанію?
54. Чи буває, що ви говорите про речі, у яких не розбираєтеся?
55. Чи турбуєтеся ви про своє здоров'я?
56. Чи любите ви жартувати над іншими?
57. Чи страждаєте ви від безсоння?

Форма 1

Бланк відповідей

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Вік _____ Дата _____

Номер	Відповіді		Номер	Відповіді		Номер	Відповіді	
	Так	Ні		Так	Ні		Так	Ні
1			20			39		
2			21			40		
3			22			41		
4			23			42		
5			24			43		
6			25			44		
7			26			45		
8			27			46		
9			28			47		
10			29			48		
11			30			49		
12			31			50		
13			32			51		
14			33			52		
15			34			53		
16			35			54		
17			36			55		
18			37			56		
19			38			57		
E =		H =		Б(H) =				

Додаток 4.1.2**Ключ**

Екстраверсія – запитання: 1, 3, 8, 10, 13, 17, 22, 25, 27, 39, 44, 46, 49, 53, 56 – відповіді “Так”; запитання: 5, 15, 20, 29, 32, 34, 37, 41, 51 – відповіді “Ні”.

Нейротизм – запитання: 2, 4, 7, 9, 11, 14, 16, 19, 21, 23, 26, 28, 31, 33, 35, 38, 40, 43, 45, 47, 50, 52, 55, 57 – відповіді “Так”.

Неправда – запитання: 6, 24, 36 – відповіді “Так”; запитання: 12, 18, 30, 42, 48, 54 – відповіді “Ні”.

Контрольні запитання

1. Який основний зміст екстраверсії та інтроверсії?
2. Що розуміється під нейротизмом?
3. На основі “кола Айзенка” охарактеризуйте, чим відрізняється холерик-екстраверт від сангвініка-екстраверта?
4. Які особливості інтровертів-флегматиків у порівнянні з інтровертами-меланхоліками?

Дослід 4.2. Психодіагностика предметного і комунікативного аспектів темпераменту (ОСТ В.М. Русалова)**Вступні зауваження**

Темперамент розглядається як система формальних вимірів, які відображають різні блоки функціональної системи в розумінні П.К. Анохіна.

Кількість вимірів та їх склад відповідає 4-блоковій структурі функціональної системи:

- аферентний синтез відповідає ергічності;
- блок програмування – пластичності;
- блок виконання – темпу;
- зворотний зв'язок – порог емоційної чутливості.

Кожний вимір складається з 2-х підвимірів:

- об'єктивно орієнтованого;
- суб'єктивно орієнтованого (або комунікативного), пов'язаного з двома головними сферами взаємодії людини з оточенням.

Використовуючи техніку латентно-структурного аналізу, В.М. Русалов сконструював 8-шкальний опитувач (105 зап.) зі структури темпераменту (ОСТ). Всі шкали психометрично надійні, внутрішньо консистентні та валідні.

Пропонується виділити *два аспекти ергічності* – предметно-діяльний та комунікативний, *2 аспекти пластичності, 2 аспекти швидкості, темпу, 2 аспекти емоційної чутливості (до речей і до людей)*.

Таким чином, у запропонованому трактуванні темперамент виступає не тільки як сукупність формальних засобів діяльності та спілкування, але і як сукупність формальних засобів їх емоційного регулювання.

Мета завдання: Дослідження структури темпераменту.

Оснащення: Опитувач (ОСТ) В.М. Русалова (додаток 4.2.1), бланк відповідей (додаток 4.2.2).

Характеристика шкал

I Шкала – предметна ергічність (Ер) – включає питання про рівень потреби в засвоєнні предметного світу, про бажання діяльності, прагнення до розумової та фізичної праці, ступеня залученості до трудової діяльності.

II Шкала – соціальна ергічність (Сер) – включає питання про рівень потреби в соціальних контактах, про бажання засвоєння соціальних форм діяльності, прагнення до лідерства, про комунікабельність, про залученість у соціальну діяльність.

III Шкала – пластичність (П) – складається з питань про ступінь легкості (важкості) переключення з одного предмета діяльності на інший, швидкість переходу з одних способів мислення на інші в процесі взаємодії з предметним се-

редовищем, прагнення до різноманітності форм предметної діяльності.

IV Шкала – соціальна пластичність (СП) – складається з питань, що направлені на з'ясування ступеня легкості (важкості) переключення в процесі спілкування від однієї людини до іншої, схильності до різноманітності комунікативних програм, до різноманітності готових (несвідомих, імпульсивних) форм соціального контакту.

V Шкала – швидкість, чи темп (Т), – включає питання про швидкість виконання окремих операцій, швидкість моторно-рухових актів при виконанні предметної діяльності.

VI Шкала – соціальний темп (СТ) – спрямована на виявлення швидкісних характеристик мовно-рухових актів у процесі спілкування (швидкості мови при спілкуванні і т.ін.).

VII Шкала – емоційність (Ем) – складається з питань, що оцінюють емоційну чутливість до неспівпадання (розходження) між задуманим, очікуваним, запланованим і результатами реальної предметної дії, чутливість до невдач у роботі.

VIII Шкала – соціальна емоційність (СЕ) – охоплює питання, що стосуються емоційної чутливості в комунікативній сфері: чутливість до невдач у спілкуванні, до оцінок оточуючих.

Обробка результатів. Після заповнення досліджуваними бланків відповідей дослідник, використовуючи ключі (додаток 4.2.3), підраховує бали по кожній шкалі (кожна відповідь, яка співпадає з ключем, оцінюється як один бал). Результати записуються в протокол. Ступінь вираженості структури темпераменту за шкалами визначається наступним чином: від 0 до 3 балів – низька, 4-7 балів – середня, 8 і біль-

ше – висока.

Додаток 4.2.1

Опитувач (ОСТ)

Шановний друже! Тобі пропонується відповідати на 105 запитань. Запитання направлені на з'ясування твоєї звичайної поведінки. Намагайся уявити типові ситуації і дати першу відповідь, яка характерна для тебе. Відповідай на запитання швидко, оскільки важлива початкова реакція. Пам'ятай, немає "хороших" чи "поганих" відповідей. Якщо ти вибрав відповідь "так" – постав знак "+", якщо "ні" – то знак "-". Відповідати потрібно на кожне запитання.

1. Ти рухлива людина?
2. Ти завжди готовий одразу, не роздумуючи, підключитися до розмови?
3. Ти віддаєш перевагу усамітненню чи великій компанії?
4. Ти відчуваєш постійну жагу діяльності?
5. Твоя мова зазвичай повільна?
6. Ти ранима людина?
7. Часто тобі не спиться через те, що ти посварився з товаришами?
8. У вільний час тобі завжди хочеться зайнятися будь-чим?
9. При розмові з іншими людьми твоя мова завжди випереджає твої думки?
10. Тебе дратує швидка мова співбесідника?
11. Почував би ти себе нещасливою людиною, якщо б на довгий час залишився без спілкування з людьми?
12. Ти коли-небудь запізнився в школу чи на зустріч з товаришами?
13. Тобі подобається швидко бігати?
14. Ти хвилюєшся з приводу труднощів у своєму навчанні?
15. Чи легко тобі виконувати роботу, яка вимагає тривалої уваги і великої зосередженості?
16. Тобі важко розмовляти швидко?
17. Ти хвилюєшся, коли не підготувався до занять?

18. Чи часто твої думки перепливають з однієї на іншу під час розмови?
19. Чи подобаються тобі ігри, які вимагають спритності та швидкості?
20. Чи легко ти можеш знайти інші варіанти вирішення відомої задачі?
21. Чи відчуваєш ти почуття тривоги, що тебе неправильно зрозуміли у розмові?
22. Чи охоче ти виконуєш тяжку, відповідальну роботу?
23. Буває таке, що ти говориш про речі, в яких зовсім не розбираєшся?
24. Чи легко ти сприймаєш швидку мову?
25. Чи легко тобі виконувати одночасно багато робіт?
26. Чи виникає у тебе конфлікт з товаришами через те, що ти сказав їм щось, не подумавши наперед?
27. Ти зазвичай віддаєш перевагу виконанню легких робіт, які не вимагають від тебе великої енергії?
28. Чи легко ти засмучуєшся, коли виявляєш незначні недоліки у своєму навчанні?
29. Тобі подобається сидяча робота?
30. Чи легко тобі спілкуватися з різними людьми?
31. Ти зазвичай віддаєш перевагу подумати, співставити і лише потім висловитися?
32. Чи всі твої звички хороші та бажані?
33. Чи швидкі у тебе рухи рук?
34. Ти зазвичай мовчиш і не вступаєш у контакти, коли перебуваєш у колі малознайомих людей?
35. Чи легко ти переключаєшся від одного варіанту вирішення завдання до іншого?
36. Чи схильний ти інколи перебільшувати негативне ставлення оточуючих людей до тебе?
37. Ти балакучий?
38. Тобі зазвичай легко виконувати роботу, яка вимагає миттєвої реакції?
39. Ти зазвичай говориш вільно, без запинок?
40. Чи хвилює тебе страх, що ти не впораєшся з навчанням?

41. Чи легко ти ображаєшся, коли близькі тобі люди вказують на твої особисті недоліки?
42. Чи відчуваєш ти потяг до напруженої, відповідальної роботи?
43. Чи вважаєш ти свої рухи повільними і неквапливими?
44. Чи виникають у тебе думки, які б ти хотів приховати від інших?
45. Чи можеш ти без вагань поставити делікатне запитання іншій людині?
46. Чи приносять тобі задоволення швидкі рухи?
47. Чи легко ти переробляєш нові ідеї, пов'язані з навчанням, з опануванням нового матеріалу?
48. Чи хвилюєшся ти перед відповідальною розмовою?
49. Чи можна сказати, що ти швидко виконуєш доручену тобі справу?
50. Чи любиш ти братися за велике діло самостійно?
51. Чи багата у тебе міміка у розмові?
52. Якщо ти обіцяв щось виконати, чи завжди виконуєш свою обіцянку незалежно від того, чи це тобі вигідно?
53. Чи відчуваєш ти почуття образи від того, що оточуючі тебе люди поведуться з тобою гірше, ніж потрібно?
54. Ти зазвичай віддаєш перевагу виконувати одночасно лише одну операцію (роботу)?
55. Чи подобаються тобі ігри у швидкому темпі?
56. Чи багато у твоїй мові тривалих пауз?
57. Чи легко тобі внести пожвавлення у компанію?
58. Ти зазвичай відчуваєш у собі надлишок сил і тобі хочеться зайнятися якою-небудь справою?
59. Зазвичай тобі важко переключити свою увагу з однієї справи на іншу?
60. Чи буває таке, що в тебе надовго псується настрій від того, що зірвалася запланована справа?
61. Чи часто тобі не спиться через те, що не ладяться справи, пов'язані безпосередньо з навчанням?
62. Чи любиш ти перебувати у великих компаніях?
63. Чи хвилюєшся ти, коли з'ясуєш відносини зі своїми товаришами?
64. Чи відчуваєш ти потребу у роботі, навчанні, які вимагають

- від тебе повної віддачі сил?
65. Чи часто ти виходиш із себе, злишся?
 66. Чи схильний ти вирішувати одночасно багато справ?
 67. Чи почувашся ти вільно у великій компанії?
 68. Чи часто ти висловлюєш своє перше враження, не подумавши?
 69. Чи хвилює тебе почуття невпевненості у процесі виконання роботи, навчального завдання?
 70. Чи повільні твої рухи, коли ти щось майструєш?
 71. Чи легко ти переключаєшся з однієї роботи на іншу?
 72. Чи швидко ти читаєш уголос?
 73. Ти інколи пліткуєш?
 74. Чи мовчазний ти, коли знаходишся у колі друзів?
 75. Чи потребуєш ти людей, які б тебе підбадьорили, втішили?
 76. Чи з охотою ти виконуєш безліч різних доручень одночасно?
 77. Чи охоче ти виконуєш роботу у швидкому темпі?
 78. У вільний час тебе завжди тягне поспілкуватися з друзями?
 79. Чи часто у тебе буває безсоння при невдачах через навчання?
 80. Чи тремтять у тебе руки під час суперечки?
 81. Чи довго ти готуєшся подумки перед тим, як висловити свою думку?
 82. Чи є серед твоїх знайомих люди, які явно тобі не подобаються?
 83. Зазвичай ти віддаєш перевагу легкій роботі?
 84. Чи легко тебе образити у розмові через дрібниці?
 85. Зазвичай ти перший починаєш розмову у компанії?
 86. Чи відчуваєш ти потяг до людей?
 87. Чи схильний ти спочатку подумати, а потім говорити?
 88. Чи часто ти хвилюєшся з приводу свого навчання?
 89. Чи завжди б ти платив за провіз багажу в транспорті, якщо б не побоювався перевірки?
 90. Зазвичай ти знаходишся відокремлено на вечірці чи в компанії?
 91. Чи схильний ти перебільшувати свої невдачі, пов'язані з навчанням?
 92. Чи подобається тобі швидко розмовляти?
 93. Чи легко тобі утриматися від висловлювання раптових ідей?
 94. Чи подобається тобі працювати повільно?

95. Чи хвилюєшся ти через найменші негаразди у своєму навчанні?
96. Тобі подобається повільна, спокійна розмова?
97. Чи часто ти хвилюєшся через помилки в контрольній чи са-

Номер	Відповіді		Номер	Відповіді		Номер	Відповіді	
	Так	Ні		Так	Ні		Так	Ні
1			36			71		
2			37			72		
3			38			73		
4			39			74		
5			40			75		
6			41			76		
7			42			77		
8			43			78		
9			44			79		
10			45			80		
11			46			81		
12			47			82		
13			48			83		
14			49			84		
15			50			85		
16			51			86		
17			52			87		
18			53			88		
19			54			89		
20			55			90		
21			56			91		
22			57			92		
23			58			93		
24			59			94		
25			60			95		
26			61			96		
27			62			97		
28			63			98		
29			64			99		
30			65			100		
31			66			101		
32			67			102		
33			68			103		
34			69			104		
35			70			105		

Додаток 4.2.3**Ключі**

1. Ергічність:

“Так” – “+” 4, 8, 15, 22, 42, 50, 58, 64, 98;

“Ні” – “-“ 27, 83, 103.

2. Соціальна ергічність:

“Так” – “+” 11, 30, 57, 62, 67, 78, 86;

“Ні” – “-“ 3, 34, 74, 90, 105.

3. Пластичність:

“Так” – “+” 20, 25, 35, 38, 47, 66, 71, 76, 101, 104;

“Ні” – “-“ 54, 59.

4. Соціальна пластичність:

“Так” – “+” 2, 9, 18, 26, 45, 68, 85, 99;

“Ні” – “-“ 31, 81, 87, 93.

5. Темп:

“Так” – “+” 1, 13, 19, 33, 46, 49, 55, 77;

“Ні” – “-“ 29, 43, 70, 94.

6. Соціальний темп:

“Так” – “+” 24, 37, 39, 51, 72, 92;

“Ні” – “-“ 5, 10, 16, 56, 96, 102.

7. Емоційність:

“Так” – “+” 14, 17, 28, 40, 60, 61, 69, 79, 88, 91, 95, 97.

8. Соціальна емоційність:

“Так” – “+” 6, 7, 21, 36, 41, 48, 53, 63, 75, 80, 84, 100.

Контрольна шкала:

“Так” – “+” 32, 52, 89.

“Ні” – “-“ 12, 23, 44, 65, 73, 82.